

GROTE VRAAG NAAR ARBEIDSKRACHTEN BIJ BIOLOGISCHE LANDBOUW

Marie-Jose Smits en Boudewijn Koole

Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij beoogt een groei van de biologische landbouw tot 10% van het agrarisch areaal in 2010. Echter, aan de eisen die maatschappelijk gezien aan de productie worden gesteld hangt een prijskaartje. De ervaring tot nu toe leert dat de biologische productiewijze leidt tot een hogere prijs per eenheid product dan de gangbare productiewijze. De gewenste groei van de biologische landbouw zal alleen worden gerealiseerd wanneer voldoende consumenten bereid zijn deze hogere prijs te betalen.

Mechanische onkruidbestrijding

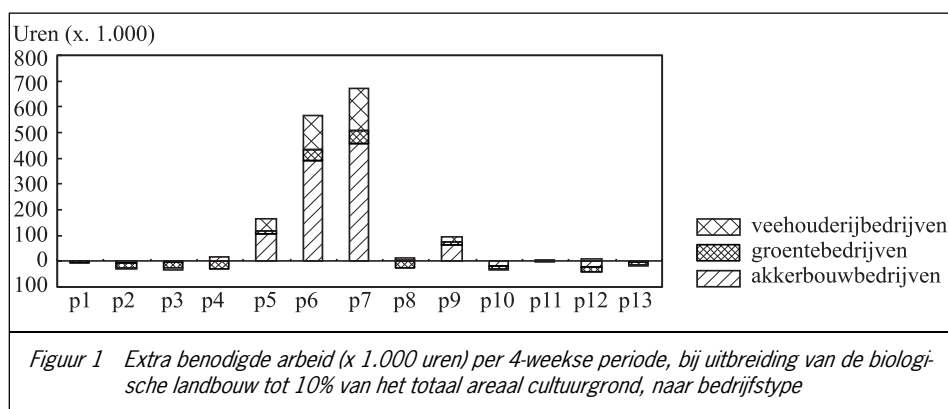
Een van de oorzaken van die hogere prijs voor biologisch geteelde producten is, vooral in de akkerbouw en vollegrondsgroenteteelt, dat er extra arbeid nodig is bij de productie. Vooral in het voorjaar, wanneer het onkruid wordt bestreden, is er een relatief hoge inzet van arbeid nodig. In tegenstelling tot in de gangbare landbouw, worden bij de onkruidbestrijding in de biologische landbouw geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, maar wordt het onkruid mechanisch of handmatig verwijderd. Het handmatig verwijderen van onkruid is arbeidsintensief en lichamelijk zwaar werk. Hoewel de belangstelling voor mechanische onkruidbestrijding toeneemt, is er op dit moment nog geen technologie voorhanden om deze arbeid efficiënt te mechaniseren.

Daarnaast wijkt het bouwplan in de biologische landbouw af van dat in de gangbare landbouw. Dit is mede noodzakelijk om aan gestelde milieueisen te kunnen voldoen. Een gevolg hiervan is dat met name op vollegrondsgroentebedrijven de oogst en verwerking van de vroege groenten samenvalt met het planten van de late groenten, terwijl ook op deze bedrijven het onkruid handmatig wordt gewied.

Hogere arbeidsinzet

Wanneer de biologische landbouw groeit tot 10% van het areaal, zal er in de piekperiode, tussen half juni en half juli, een extra vraag naar arbeid zijn van ruim 700.000 uren. Het gaat hierbij om arbeid direct op teeltniveau; de extra arbeid voor management en dergelijke is niet meegenomen. Afhankelijk van de gemaakte veronderstelling omtrent de hoeveelheid arbeid die per persoon geleverd wordt en de verdeling van de uren over de bedrijven gaat het om 5 tot 10.000 arbeidsplaatsen. Het leeuwendeel van de extra arbeid zal nodig zijn op akkerbouwbedrijven (70%). De overige 30% komt voor rekening van extensieve en intensieve groentebedrijven en van bedrijven met combinaties van veehouderij (figuur 1).

In een aantal perioden zal er ook sprake zijn van een kleinere arbeidsbehoefte. Deze wordt veroorzaakt door het feit dat de fysieke opbrengsten van biologische gewassen veelal kleiner is dan van gangbare, waardoor minder arbeid nodig zal zijn.

Regionale verschillen

De regionale spreiding van de extra vraag naar arbeid hangt uiteraard af van de veronderstelde regionale spreiding van de groei van de biologische landbouw. Wanneer ervan wordt uitgegaan dat in alle landbouwgebieden een evenredig deel van de beoogde biologische landbouw tot ontwikkeling komt, concentreert de extra vraag naar arbeid zich in het noordoosten en zuidwesten van Nederland. Wanneer echter een verdere groei van de biologische landbouw zal plaatsvinden in de regio's waar deze nu al sterk tot ontwikkeling is gekomen, komt de vraag naar extra arbeid vooral terecht in de IJsselmeerpolders en in het Zuidwestelijk Akkerbouwgebied.

Naast de groei van de vraag naar eindproducten is dus ook het regionale aanbod van arbeid bepalend voor de groeimogelijkheden van de biologische landbouw. De Commissie Beckers heeft in dit verband de Minister van LNV geadviseerd om het werk op de (biologische) bedrijven aantrekkelijker te maken. Ook beveelt ze aan arbeid uit kandidaat EU-landen aan te trekken, gekoppeld aan ontwikkelingsprojecten. Bovendien adviseert ze dat in regelgeving rekening wordt gehouden met de specifieke, veelal seizoengebonden pieken in de landbouw.